

28.4 IT, privacy, gratis soft en verbinding, alternatieven

Contacten onderhouden, info zoeken of doorgeven, een samenkomst beleggen,... (inter)netwerken en digitale apparaten maken het eenvoudiger en sneller.

Maar kan je het prijskaartje en enkele nadelen wat beperken?

IT of informatietechnologie staat voor het volledige aanbod van hardware (tastbare apparaten), software (programma's, apps), randapparatuur en netwerken. ICT of Informatie- en communicatietechnologie behelst ook diensten inzake communicatie waaronder telefonie. De hardware wordt steeds kleiner, krachtiger en sneller, van PC (Personal computer) over tablet naar smartphone (slimme telefoon). Neibo is een burgercoöperatie die verbindingen faciliteert. Je kan aandeelhouder worden.

Toestellen kopen vraagt wat inzicht, of een kennis die dat heeft. Ieder model heeft verschillende types met veel en soms verwaarloosbare verschillen. Belangrijke criteria zijn prijs, opslagcapaciteit, snelheid, schermafmeting, processor, snelheid, kwaliteit en resolutie, energieverbruik, levensduur en oplaadtijd van batterijen. Waarvoor en hoeveel je het gebruikt speelt dus ook een rol.

Tweedehandstoestellen zijn goedkoper en allicht ook trager, of zelfs niet meer in staat om de nieuwste programma's te gebruiken. Een museumstuk van + 10 jaar is in de praktijk vaak niet meer bruikbaar voor hedendaagse toepassingen.

Refurbished (📖 gereviseerd) zijn weer ingeleverde of teruggestuurde toestellen.

Eventuele data zijn verwijderd, apparatuur werd gereinigd, zo nodig hersteld en getest.

Fairphone (📖) beoogt een duurzaam toestel met eerlijk verworven mineralen, acceptabele arbeidsvoorwaarden en mogelijkheden voor herstellen en recycleren.

Bij draadloze communicatie wordt informatie door de lucht verzonden/ontvangen.

Toepassingen variëren van draadloze muis, wifi-router, alarmsysteem, autoportier, garagedeur, smartphone, radio tot satellietverbinding enz.

Bij afstandsbedieningen worden infrarode lichtsignalen gebruikt. Andere technieken werken met radiofrequenties en verschillen in frequentie, vermogen (2,5 milliwatt bij Z-wave tot 2 watt bij 5G), en bereik (afstand 10m bij Bluetooth tot enkele km 4G, drone), verbruik en snelheid.

Wifi wordt gebruikt voor draadloos internet, streaming audio en HD-video. Bluetooth voor draadloos toetsenbord/ muis, handsfree bellen, bestandsoverdracht, draadloze koptelefoons e.d. Z-Wave en Zig-Bee voor huisautomatisering (📖 domotica), sensorgegevens, procesbesturing. En 4G en 5G voor telefonie, mobiel internet, streaming en games, up- en downloaden, videobellen.

Het internet (📖) wordt gedomineerd door gigantische bedrijven zoals Google, Amazon, Facebook, Apple en Microsoft ('GAFAM'). Ze zijn gekend en berucht door hun monopolyvorming, belastingontduiking, censuur, verzamelen van persoonlijke gegevens en opdringerige en gerichte advertenties. Tec-giganten als Google hebben een hele reeks zeer handige gratis programma's (Doodle om data af te spreken, routeplanning, mail...). Na een tijdje kennen ze jou hierdoor beter dan jij jezelf kent.

🎵 *Camping: waar je een fortuin uitgeeft om te leven als een zwerver.*

Duizenden andere advertentie-netwerken bespioneren je met trackers of supercookies op je apparaat waarin je gegevens en interesses worden opgeslagen. Je profiel kan aangevuld worden met besturingssysteem, browserversie, schermresolutie en diverse 'vingerafdrukken' vb. van apparaten ed. (Device-, font-, Canvas-, Audiocontext fingerprinting). Je kan zelfs ook zonder cookies 'herkend' worden door muis- en schermbewegingen, typpatronen en ritmes. Google gebruikt dit o.m. in Invisible reCAPTCHA (test het onderscheid mens – robot).

Tip (gratis extenties) om advertenties en trackers te weren.

Gebruik een privacy-vriendelijke browser, zoals Brave of Firefox. Die hebben o.a. anti-fingerprinting en adblocking ingebouwd.

Installeer de prima adblocker UBlock Origin.

Eventueel ook de extensie Social Fixer om vooral op FB advertenties e.a. storende elementen (Reels, verhalen, vriendensuggesties, enz...) afzonderlijk te blokkeren.

Installeer Privacy Badger 📖, die blokkeert trackers zoals Facebook, Google en andere advertentiebedrijven zodat ze je surfgedrag niet meer kunnen volgen buiten hun eigen domein.

Nederlandse scholen en universiteiten krijgen (6/21) advies te stoppen met Google omdat het niet in regel is met de Europese privacywet 📖 en we niet weten hoe en waar persoonlijke gegevens verwerkt worden, voor welk doel, en met welke grondslag.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) (of Engels: General Data Protection Regulation (GDPR)) is een Europese richtlijn die de verwerking van persoonsgegevens 📖 door particuliere bedrijven en overheidsinstanties in de hele Europese Unie standaardiseert. Deze uniforme privacywetgeving 📖 moet de burger beschermen tegen misbruik van zijn persoonlijke gegevens.

Als je telefonisch niet door verkopers wil lastig gevallen worden kan je dat doorgeven aan de Robinson- of Bel-me-niet-meer-lijst. Dat kan ook voor e-mail en SMS. Voor internet kan je dit in je browser instellen onder Privacy, reclame of niet volgen (Opt-Out in Amerikaanse versie). Je kan er ook een app voor installeren als Disconnect, Ghostery, Privacy Badger.

Als je een apparaat koopt zal er al een besturingssysteem (OS, operating system) op staan. Voor Apple is dat iOS, Voor computers vaak Windows (10) en voor mobiele toestellen Android (van Google). Daarnaast zijn Linux (Mint) en Chrome OS (Google) de bekendste.

Om op internet te komen heb je ook een zoekmachine of browser 📖 nodig. Iedere leverancier probeert zijn eigen product als standaard op te dringen: Microsoft Windows heeft Bing, Google met Chrome, Apple heeft Safari. Maar je kan ook kiezen voor vb. Firefox (open source), DuckduckGo (die geen profiel bijhouden of eigen voorkeuren presenteren) of Ecosia als duurzame optie.

Thuis heb je allicht telefoon, tv en toegang tot internet via dezelfde leverancier. Gratis Wifi (ook hotspots zonder wachtwoord) kan je vaak vinden bij de bib (ook buiten), horecazaken, station, tankstation, wachtruimte en inkomhal van garage, bedrijvengebouw. Als je toestel niet gemakkelijk connectie vindt kan je software downloaden die beter (ook verborgen netwerken) zoekt. Voor Windows: NetStumbler, InSSIDer of Ekahau Heat Mapper. Voor een Mac: iStumbler of KisMac en voor Linux Kismet of SWScanner. Voorzichtig met internetbankieren, doe hierover best geen aankopen.

✓ Als het niet gaat zoals het moet, dan moet het maar zoals het gaat.

Communicatie en berichten kunnen over internet o.m. via WhatsApp, Facebook Messenger, FaceTime (Apple), Google Duo, Skype, Jami, Signal, Telegram, SnapChat, Viber, Google Hangout, Zoom, ...

Om contacten met relaties en groepen uit te breiden, te informeren en onderhouden zijn sociale netwerken als Facebook heel handig. Als alternatief voor fb werd MeWe in Hong Kong (11/20) populair om censuur te ontwijken.

Je kan ook info delen via mail (protonmail,...) of nieuwsbrieven (MailChimp ed), een gedeelde opslagruimte op internet (Google drive,) of een eigen website. Afhankelijk van de gewenste mogelijkheden kan je al mooie dingen maken met gratis toepassingen (CMS) als Weebly, Google sites, Wix, of WordPress, Joomla e.a.

Een jaar lang dagelijks 20 mails versturen, komt qua uitstoot overeen met 1.000 kilometer rijden. (uit Marketingfacts) Onze digitale afdruk zou zelfs goed zijn voor 4 % van de totale CO₂-uitstoot. Dat is meer dan de luchtvaart.

Er zijn 1.000den programma's en apps om je gegevens te verwerken. Van enkele vermeld ik naast een gekend pakket ook een minder bekende gratis optie. Het veelgebruikte kantoorpakket MS Office heeft tegenhangers als (Apache) OpenOffice, LibreOffice, cloudgebaseerde Google Docs, Google Workspace voor tekstverwerking, rekenblad, dataverwerking, het maken van presentaties – vaak te koppelen aan een bijhorende agenda, maildienst ed. Met Prezi maak je snel en makkelijk mooie presentaties. Coreldraw is gekend voor beeldbewerking, Gimp doet gratis hetzelfde. Opensourcesoftware is programmatuur waarvan de gebruiker ook vrij over de broncode kan beschikken.

Office 365 is gratis voor studenten en leraren. Je hoeft die status niet te bewijzen.

Via je browser kan je zoeken naar gratis toepassingen voor alles, tekenen (artistiek of plannen), muziek (streamen, DJ software 📀), antivirus (AVG, ...), PC opruimen (CCleaner) enz. Kijk uit met installeren. Lees de pop-ups voor je iets aanklikt, anders worden er soms ook vervelende dingen mee geïnstalleerd die je niet wil, en je zelfs kunnen gaan ergeren.

Cortana is een virtuele assistent ontwikkeld door Microsoft voor Windows Net als collega Siri (Apple, iOS), Google Assistant (Nest) en Alexa (Amazon) zijn dergelijke draadloze

slimme speaker bruikbaar als hub (knooppunt) voor domotica, maar kunnen ze je (aantoonbaar) ook afluisteren. De nieuwere generatie tv's ook.

Meer dan 6/10 Vlaamse jongeren (18 - 24 jr, 2023) vinden dat ze te afhankelijk zijn van hun smartphone. 1 op de 3 voelt zich verslaafd. (Globaal: 1 op 4 Vlamingen.) Een digitale kloven tussen wie wel of niet (beperkt) ICT kan gebruiken is niet altijd veroorzaakt door leeftijd. Ze is soms financieel, en niet iedereen kan vaardigheden even snel updaten als de techno-evolutie haar soft- en hardware.

Prof. Tim Berners-Lee (MIT), uitvinder van het internet (1989), werkt uit onvrede nu aan Solid, een nieuw modulair en gedecentraliseerd web (3.0, 2016) dat data en privacy terug aan de gebruikers geeft. (In Gent werd aan een gelijkend anarchistisch Indinet gewerkt door Aral Balkan en Laura Kalbag, 2018.)

♪ Alleen domme mensen veranderen nooit van mening. En daar blijf ik bij!